

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.IV.20.091/2013/3.szám

A Szegedi Ítéltábla a Dr. Kardos Gyula ügyvéd által képviselt **(felperes neve, címe)** alatti lakos felperesnek - a **(felszámolószervezet neve, címe, felszámolóbiztos neve)** által meghatalmazott Dr. Mrázik Mária Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Mrázik Mária ügyvéd) által képviselt **(alperes neve, címe)** alatti székhelyű alperes ellen jognyilatkozat érvénytelenségének megállapítása iránti perében a Kecskeméti Törvényszék 2013. január 4. napján kelt 10.a.P.21.728/2012/7. számú ítéletével szemben az alperes 8. sorszámon benyújtott fellebbezése folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletét az alábbiak szerint újraszövegezve **helybenhagyja.**

A bíróság megállapítja, hogy a felek között 2006. január 30. napján takarékbetét-szerződés jött létre, továbbá a takarékbetétkönyv 3. oldalán található „a jelen szerződés tárgyát képező betét a Hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény alapján nincs biztosítva” szövegű kikötés **érvénytelen.**

Kötelezi az alperest, 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 61.400,- (Hatvanegyezer-négyszáz) Ft elsőfokú eljárási költséget.

Kötelezi az alperest, fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 19.000,- (Tizenkilencezer) Ft másodfokú eljárási költséget.

Kötelezi az alperest, fizessen meg az államnak - külön felhívásra - 48.000,- (Negyvennyolcezer) Ft le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S :

A felperes 2006. január 30. napján N° 1... számon névre szóló takarékbetétkönyvet nyitott az alperesi takarékszövetkezetnél, 30.000.000 Ft betét elhelyezése történt meg egy év ismétlődő lekötéssel 3,5 % fix kamat mellett. A névre szóló takarékbetét-szerződésre a takarékbetétkönyv 10. oldalának 16. pontja szerint fennáll az Országos Betétbiztosítási Alap helytállási kötelezettsége.

A takarékbetétkönyv belső oldalára kézírással feltüntetésre került a „nagyösszegű részjegy” felirat és a 3. oldalára „a jelen szerződés tárgyát képező betét a Hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény alapján nincs biztosítva” bélyegzőlenyomat.

A befizetésről 2006. január 30. napján az alperes bevételi pénztárbizonylatot állított ki, melyen a befizetés jogcímeként „nagyösszegű részj. jegyzés” szerepel.

A tőke összege a betétkönyvből felvételre nem került, csupán annak kamata, így 2007. január 15. napján 962.450,- Ft, 2008. január 17. napján 1.052.250,- Ft, 2009. május 26. napján 1.052.250,- Ft és 2010. június 2. napján 1.052.250,- Ft. A takarékbetétkönyvben és a kifizetési pénztárbizonylatokon a kifizetés jogcímeként osztalék szerepelt.

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete a 2011. június 28. napján meghozott JÉ-I/B-350/2011. számú határozatával felügyeleti intézkedést alkalmazott az alperessel szemben, majd a 2012. június 1. napján kelt H-JÉI1277/2012. számú határozatával az alperes tevékenységi engedélyét visszavonta. Ez alapján a Kecskeméti Törvényszék Cégbírósága 03-02-000282/157. számú végzésével 2012. június 1. napjával elrendelte az alperes végelszámolását.

A felperes 2012. július 26-án kérte a végelszámolót a betéti összeg hitelezői igényként történő nyilvántartásba vételére és az Országos Betétbiztosítási Alap felé történő intézkedés megtételére.

Az alperes 2012/10181. számú levelében a felperes követelését vitatta, hivatkozva arra, hogy ilyen számú takarékbetétkönyvet nem tart nyilván, a felperes szövetkezeti tag és a takarékbetétkönyvben elhelyezett összeg részjegynek minősül, emiatt nem tartozik helytállni az OBA.

A felperes és az alperes között 2011. november 24. napján egy másik takarékbetét-szerződés is létrejött, melyről a N° 2... számú takarékbetétkönyv került kiállításra. Az abban szereplő 30.000.000,- Ft bejelentése kapcsán a végelszámoló intézkedett, és az összeg az OBA által a felperes részére kifizetésre került.

A Fővárosi Törvényszék 27.Fpk.01-12-011187/3. számú végzésével elrendelte az alperes felszámolását, melynek kezdő időpontja 2012. október hó 12. napja.

A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy a 2006. január 30. napján kiállított N° 1... számú takarékbetétkönyv belső oldalára ismeretlen személy által, ismeretlen időpontban, a felperes hozzájárulása nélkül bejegyzett „nagyösszegű részjegy” és „a jelen szerződés tárgyát képező betét a Hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény alapján nincs biztosítva” szövegű bélyegző lenyomat érvénytelen nyilatkozat és az általa elhelyezett összeg jelenleg is takarékbetétnek minősül. Álláspontja szerint az alperes érvénytelenül egyoldalú jognyilatkozattal minősítette át a takarékbetét-szerződést részjeggyé, valamint zárta ki a takarékbetétet a betétbiztosítási rendszerből. Amennyiben az alperes jóhiszeműen járt el, a betétszerződésekkel kapcsolatos titkos fenntartása, vagy rejtett

indoka a szerződés érvényessége szempontjából közömbös. Állította, nem fordult felvételi kérelemmel a takarékszövetkezethez, soha semmilyen okiratot nem kapott, ami a tagsági viszonnal állt volna kapcsolatban.

Hivatkozott továbbá arra, hogy a Ptk. 207. § (2) bekezdésében foglaltak alapján, ha a jogügylet tartamának meghatározása nem egyértelmű, úgy a fogyasztóra kedvezőbb értelmezést kell alkalmazni.

Az alperes kérte a kereset elutasítását. Állította, hogy a felperes 2006. január 30. napján 30.000.000,- Ft készpénz befizetése mellett nagyszegű részjegy jegyzést végzett, amikor a Ptk. 240. § /1/ bekezdése alapján kölcsönösen határoztak arról, hogy a betétkönyv a „nagyszegű részjegy” megtestesítését szolgálja, tehát nem volt titkolt és rejtett szándéka, éppen tájékoztatási kötelezettségének tett eleget a szövegrész feltüntetésével. A betétkönyv 4-7. oldalán lévő bejegyzések évente az osztalék jogcímén eszközölt kifizetéseket regisztrálták azzal, hogy a részjegy igazolására szolgáló „takarékbetétkönyvbe” az osztalék nettó összege került bejegyzésre. A csatolt 2650, 22350, 23920. számú pénztárbizonylat alapján egyértelmű volt a felperes számára, hogy részére osztalék kifizetése történik. Hangsúlyozta, hogy a takarékszövetkezet nagy létszámára tekintettel küldöttgyűlést hív össze, így a felperes személyre szóló meghívást nem kapott, a részközgyűlésre hirdetmény útján hívják meg a tagokat. Előadta, hogy a belépni kívánó belépési nyilatkozatát az igazgatósághoz kell, hogy benyújtsa, a döntésről a tag értesítést kap, és bár a tagfelvétellel kapcsolatos igazgatósági határozatot nem lelte fel, mégis a felperes az alperes tagjává vált, mivel a tagnyilvántartásában szerepel. A részjegy jegyzése a belépési nyilatkozat benyújtásával egyidejűleg történik, a takarékszövetkezet pedig a befizetett összegről - mint ahogyan a perbeli esetben is történt - részjegy-okmányt bocsátott ki, amelyen lévő átírások és bejegyzések arról tanúskodnak, hogy a befizetések egyidejűségével rögzítették a gazdasági eseményeket, mert azok a felperes, illetve meghatalmazottja által aláírt pénztárbizonylatokkal egyidejűleg jöttek létre. Az alperes 2006-2010. év között határozott a küldöttgyűlésein osztalék fizetéséről, melynek mértéke 2006-ban 3,5 %, 2007-től 2010-ig 5,75 % volt. Az osztalék nettó összegben került jóváírásra a felperes részére. A felperes soha nem élt kifogással a regisztrált tagsági viszony ellen. Végül kiemelte, nem tiltja semmi, hogy a takarékbetétkönyvet a felek más célra is felhasználják, ez esetben részjegy-okmányként használták, annak alakítását kötelezően jogszabály nem határozza meg.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy a felperes nevére 2006. január 30. napján az alperes által kiállított N° 1... számú takarékbetétkönyv belső oldalára bejegyzett „nagyszegű részjegy” szövegrész és a 3. oldalán található „a jelen szerződés tárgyát képező betét a Hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény alapján nincs biztosítva” szövegű bélyegzőlenyomat érvénytelen, a felperes által elhelyezett összeg takarékbetétnak minősül. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 61.400,- Ft perköltséget. Az ítélet indokolása szerint a bíróság elsődlegesen vizsgálta, hogy a perbeli okirat, mint részjegy megfelel-e a szövetkezeti törvény által előírt követelményeknek, majd a Ptk.

234. § (2) bekezdése alapján azt, hogy a felek szándéka megfelelt-e más, adott esetben a

takarékbetét-szerződés érvényességi kellékeinek. Kifejtette, a szervezetekről szóló 1992. évi I. törvény 43. § (1) és (3) bekezdése alapján, valamint az alperes alapszabálya szerint kell vizsgálni a szervezeti taggá válás feltételeit. Ezek alapján a taggá váláshoz tagfelvételi kérelem, valamint az igazgatóság pozitív döntése szükséges, melyeket a felperes esetében az alperes nem tudott felmutatni. Az előbbiekből az következik, hogy tagsági jogviszony nem jött létre, függetlenül azon körülménytől, mely szerint az alperes a felperest tagként kezelte. A szervezeti tagsági jogviszony csak a törvényben és az alapszabályban meghatározott módon jöhet létre, e szabályozás kifejezett döntést, határozathozatalt kíván meg a tagfelvétel kérdésében, ráutaló magatartással tagsági viszony nem keletkezhet.

Utalt arra, hogy a formai követelményeken túlmenően a számviteli nyilvántartása sem igazolta az alperes álláspontját, mint ahogyan azt a PSZÁF vizsgálat megállapításai tartalmazzák. E szerint az alperes nem vezetett elkülönített részjegy- és tagnyilvántartást, nem tudja tételes analitikával alátámasztani a jegyzett tőke kimutatására szóló főkönyvi számlaállományát, a törzstőke kritikus voltának elfedésére látszat-intézkedéseket hoztak. Ennek tipikus példája volt a takarékbetétkönyvnek törvényellenes módon részjeggyé történő átminősítése, mely látszólag növelte az alperes saját tőkéjét és egyben szavatoló tőkéjét. Ezzel utalt a bíróság arra, hogy az Sztv. 44. §-ában foglalt szervezeti tagnyilvántartás sem igazolja a felperes tagsági viszonyát.

Megállapította továbbá, hogy a 2007. és 2008. januári 3,5 %-os mértékű hozam kifizetéséhez - amennyiben az osztalék lett volna -, az előző évi elfogadott mérlegbeszámolónak rendelkezésre kellett volna állnia az alapszabály 4.3/2. pontja, illetve az Sztv. 53. § (2) bekezdése (új Sztv. 2006. évi X. törvény 51. § (4) bekezdése) értelmében, azokat pedig csak 2007. május 4., illetve 2008. április 25. napján fogadta el az alperes küldöttgyűlése. További érv az osztalék helyett kamat, részjegy helyett takarékbetét értelmezés mellett, hogy a 2007-2010. évekre megállapított osztalék mértéke 5,75 %, míg a felperes részére elszámolt hozam változatlanul 3,5 % összeget tett ki minden évben.

A takarékbetétkönyv „a tulajdonos követelése” rovatban évenként feltüntetésre került a kamatjováírással megnövelt összeg is, ami részjegyként értelmezve sérti az Sztv. 52. § /1/ bekezdését, 53. § -át és az alapszabály 4.3.1. pontjában meghatározott egy részjegy egyenlő 100.000,- Ft (2006. január 23. napján hatályos alapszabály 4.3.1. pontja értelmében, egy részvény egyenlő 10.000,- Ft) rendelkezést.

A „visszafizetés” rovatban feltüntetett összegek felvétele sérti az új Sztv. 51. §-ában előírt kógens szabályokat, tekintettel arra, hogy a részjegy visszafizetésére csak a tagsági jogviszony megszűnése esetén van lehetőség.

Megállapította a bíróság, hogy a tagsági jogviszony létrejötte hiányában a részjegy semmissége folytán a felek közötti jogviszony megfelel a Ptk. 533. §-a szerinti betéti szerződés érvényességi kellékeinek. Utalt arra, hogy a Ptk. 240. § (1) bekezdése szerint a felek közös megegyezéssel módosíthatják a szerződés tartalmát, vagy megváltoztathatják kötelezettségvállalásuk jogcímét, azonban a kialakult bírói gyakorlat szerint az államnak a takarékbetétben elhelyezett összegek visszafizetéséhez való felelőssége jogszabályon alapul, és mint ilyen nem függ a

pénzintézet veszi át, takarékbetétkönyv vagy más okmány ellenében. Az okmány a pénz elfogadójának üzlete körében kiállított irat, ami lehet takarékbetétkönyv, vagy ahhoz hasonló más irat. A perbeli esetben takarékbetétkönyv kiállítására, nem pedig más okmány, így részjegy-okmány átadására került sor.

A felek között takarékbetét-szerződés jött létre, a jogviszony jellege, tartalma nem változott meg azzal, hogy akár megnyitáskor, akár későbbi időpontban a keresettel támadott szövegrészek oda feljegyzésre kerültek. A laikus pénzügyi ismeretekkel nem rendelkező felperes által aláírt pénztárbizonylatok nem pótolhatják a kifejezett tagfelvételi kérelmet, szigorú eljárási rend eredménye a szövetkezeti tagsági jogviszony létrejötte. A takarékbetétkönyv generációk óta alkalmazott és különösen vidéki közösségekben elterjedt megtakarítási forma, abban a „nagyösszegű részjegy”, illetve „osztalék” bejegyzések nem lehetnek alkalmasak arra, hogy a takarékszövetkezettel, mint pénzintézettel a bizalmi alapelv alapján létrejött jogviszonyt megváltoztassák, annál is inkább, mert az alperes általa sem vitatottan kibocsátotta, használta a felperes által az iratokhoz csatolt takarékszövetkezeti részjegy megnevezésű okmányt is. Nyilvánvaló, az alperessel jogviszonyban álló személyek számára ez a két okirat tette egyértelművé, hogy az elhelyezett pénzbetét milyen célokat szolgál és polgári jogi alapelvet sértő, ha az egyiket éppen a másik céljaira kívánta az alperes felhasználni (Ptk. 4. § /1/ bekezdés).

Az alperes fellebbezésében kérte az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását, a kereset elutasítását. Továbbra is állította, hogy az alperesi takarékszövetkezet tagnyilvántartásába a felperes 2006. január 30-i nappal bevezetésre került. A tagsági jogviszony létrejöttének körülményeit a végelszámolónak, felszámolónak felülvizsgálni nem volt módja, az erre vonatkozó adatokat nem lelte fel, azonban a tagnyilvántartás az alperes részére bizonyította, hogy a felperes a szövetkezet tagjává vált. Fenntartotta azon álláspontját, hogy a felperes javára teljesített kifizetések jogcíme egyértelműen bizonyította a felperes számára is, hogy tagsági jogviszonnyal rendelkezik, ami ellen kifogással az évek során nem élt. Az osztalék kifizetésére a küldöttgyűlési határozatok alapján került sor, a küldöttgyűlések osztalék-előleg kifizetéséről is döntöttek, mely alapján a felperes részesülhetett az év elején is osztalékban. A becsatolt kifizetési pénztárbizonylatok alapján is osztalék került kifizetésre a tag részére.

A PSZÁF ellenőrzés során a feltárt hiányosságok rendezése a vezetés elsődleges feladata volt és a tagnyilvántartás olyan módosítása, mely alapján a felperes tagsága törlésre került volna, nem történt. Az alperesi szövetkezet tagként kezelte a felperest vagyoni hozzájárulása teljesítése alapján. A részjegy-okmányként alkalmazott takarékbetétkönyv „visszafizetés” elnevezésű rovata osztalék kifizetésre tartalmazott bejegyzést, tehát téves az elsőfokú bíróság azon megállapítása, hogy a részjegy került kifizetésre annak ellenére, hogy nem történt meg a tagsági jogviszony megszüntetése. Osztalék felvételére mind osztalék-előleg, mind pedig a küldöttgyűlés által jóváhagyott mérleg alapján jogszerű lehetősége volt a felperesnek. Mindebből következően a felperes nem takarékbetét-szerződést kötött, hanem vagyoni hozzájárulást teljesített összesen 30.000.000 Ft értékben, mely ma is

teljes összegben fennáll, azt nem ruházta át senkire, tagsági viszonyát nem vitatta, annak megszüntetését nem kérte a végelszámolási eljárást megelőzően.

Amennyiben elfogadnánk, hogy a felperes tagsági viszonya nem jött létre, mert a

tagfelvétel kógens szabályaiba ütköző módon nem igazolt a felvételi kérelmének megtétele, sem annak az alapszabályban megjelölt szervezet általi elfogadó határozat meghozatala, annak nem az a következménye, hogy a teljesített vagyoni hozzájárulást takarékbetét-szerződéssé lehet nyilvánítani. A szövetkezeti törvény rendelkezése alapján, ha nem jön létre a tagsági viszony, a teljesített vagyoni hozzájárulás visszajár. E szerint a felperes követelése a befizetett összeg erejéig, mint jogalap nélküli gazdagodás érvényesíthető. Fenntartotta továbbra is azt az álláspontját, hogy a felek között szerződésmódosításra közös megegyezéssel került sor akként, hogy valamennyi bejegyzéssel egyidejűleg annak jogcímét egyértelműen megjelölő pénztári bizonylatokkal tájékoztatta a felperest a pénzügyi művelet mikéntjéről, és azt a felek aláírásukkal meg is erősítették.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú bíróság ítéletének mindenben helyes indokai alapján történő helybenhagyását. Utalt arra, hogy jelen üggyel azonos tényállás mellett a Szegedi Ítélőtábla a Pf.III.20.021/2013/5. és Pf.III.20.022/2013/5. számú ítéletével a felperesi keresetnek helyt adó elsőfokú ítéletet - újraszövegezve - helybenhagyta. Hivatkozott arra, hogy a peres felek között létrejött okirat (takarékbetétkönyv), annak tartalma, a felek akaratja és az eset összes körülménye alapján nem szövetkezeti tagsági jogviszonyt, hanem takarékbetét-hitelviszonyt testesít meg. Az alperes csak állította, hogy létezik, de nem bizonyította (nem csatolta) a felperes tagsági viszonyát igazoló tagnyilvántartást, továbbá a tagsági jogviszony létrejöttéhez szükséges okiratokat. Hivatkozott arra, hogy az alperes által kiállított okiratról megállapítható, a Ptk. 533. § (1) bekezdésében írt takarékbetét-szerződés lényeges tartalmi elemeit tartalmazza. Előadta, hogy a takarékbetét-szerződéssel a felek között jogviszony jött létre, így a jogalap nélküli gazdagodás szubszidiárius szabályai nem alkalmazhatók. Utalt arra, hogy a Hpt. 100. § (1) bekezdésében felsorolt törvényi feltételek hiányában, takarékbetét-szerződésnél az OBA felelősségének kizárására irányuló bélyegzőlenyomatban szereplő kikötés érvénytelen.

A fellebbezés alaptalan.

A felperes keresete arra irányult, a bíróság állapítsa meg, hogy a felek között takarékbetét-szerződés jött létre.

A Pp. 123. §-a szerint megállapításra irányuló kereseti kérelemnek csak akkor van helye, ha a kért megállapítás a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvása végett szükséges, és a felperes a jogviszony természeténél fogva vagy a kötelezettség lejártának hiányában vagy valamely más okból teljesítést nem követelhet.

A megállapítási kereset indításának tehát két együttes feltétele van, és pedig a jogvédelem szükségessége, valamint a teljesítés követelésének a kizártsága.

A végelszámolás alá került alperesi takarékszövetkezethöz a felperes a végelszámolás elrendelését követően hitelezői igényét takarékbetét-szerződésből

Pf.IV.20.091/2013/3.szám

származó követelés jogcímre alapítva bejelentette és kérte hitelezői igényének nyilvántartásba vételét, valamint a végelszámoló intézkedését az Országos Betétbiztosítási Alap felé. A végelszámoló, majd a felszámoló a kérelem teljesítését

megtagadta arra hivatkozással, hogy a felek között takarékbetét-szerződés nem jött létre. A hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 176/A. § (1) bekezdése szerint a szövetkezeti formában működő pénzügyi intézmény végelszámolására vagy felszámolási eljárására a Cstv. rendelkezéseit kell alkalmazni.

A csődeljárásról és felszámolási eljárásról szóló 1991. évi IL. törvény (Cstv.) 38. § (3) bekezdése szerint a felszámolás kezdő időpontjától a gazdálkodó szervezet ellen a felszámolás körébe tartozó vagyonnal kapcsolatos pénzkövetelést csak a felszámolási eljárás keretében lehet érvényesíteni azzal, hogy a Cstv. 38. § (2) bekezdése értelmében a felszámolás kezdő időpontja előtt indult peres eljárások a korábban eljáró bíróság előtt folytatódhatnak. A pénzkövetelés érvényesítése céljából a felszámolás kezdő időpontja előtt indított eljárás a hitelezőt nem mentesíti a 28. § (2) bekezdésének f) pontjában és a 46. § (7) bekezdésében foglalt kötelezettség teljesítése alól. A Cstv. 57. § (1) és (2) bekezdésében foglaltak szerinti sorrendben kerülhet sor a hitelezői igények kielégítésére a gazdálkodó szervezet vagyonából.

A Hpt. 99. § (1) és (2) bekezdése értelmében az Országos Betétbiztosítási Alap által nyújtott biztosítás a betétek számától és pénznemétől függetlenül kiterjed minden betétre, amelyet 1993. június 30-át követően állami garancia nélkül az alapban tagsággal rendelkező hitelintézeteknél helyeztek el. A 101. § (1) bekezdése szerint az alap a kártalanításra jogosult személy részére a befagyott betétekből, valamint azon betétkövetelésből, amely olyan hitelintézettel szemben áll fenn, amelynek engedélyét a felügyelet a Hpt. 30. § (1) bekezdés b) vagy c) pontja alapján vonta vissza, először a tőke, majd a kamat összegét személyenként a hitelintézeteknél összevontan legfeljebb 100.000 euró összeghatárig forintban fizeti ki kártalanításként.

A fentiek alapján megállapítható, hogy a hitelezői igény besorolásához és az Országos Betétbiztosítási Alaptól való kártalanítás igényléséhez szükséges annak megállapítása, hogy a felperes és az alperes között milyen tartalmú megállapodás jött létre. Annak megállapítása hiányában, hogy a felek között betéti szerződés jött létre, a felperes az Országos Betétbiztosítási Alaphoz kártalanítási igényrel nem fordulhat, így a Pp. 123. §-a szerinti megállapítási kereset előterjesztésére a felperesnek jogvédelme érdeke fennáll, a megállapítási per megindításának feltételei igazoltak.

Az alperesi takarékszövetkezet 2006. januárjában sorszámozással ellátott, névre szóló (fenntartásos) takarékbetétkönyvet állított ki a felperes részére, melyben a lekötési időt egy évben, a kamatot pedig évi fix 3,5 %-ban állapította meg. A takarékbetétkönyvbe bélyegzőnyomattal rögzítésre került, hogy a jelen, névre szóló betétszerződés az Országos Betétbiztosítási Alap által biztosítva nincs. Ezt a takarékbetétkönyv 10. oldalán nyomtatással rögzített általános szerződési feltételek

16. pontja eltérően rögzíti. A takarékbetétkönyv belső oldalára kézzel rájegyzésre került a „nagyösszegű részjegy” szöveg is. A takarékbetétkönyv 5-7. oldalán bejegyzések találhatók, mely szerint 2007., 2008., 2009. és 2010. évben osztalék került kifizetésre.

A takarékbetétkönyv kiállításának dátuma és a kezdő összeg befizetéséről kiállított pénztárbizonylat tartalma alapján megállapítható, hogy a „nagyösszegű részjegy” bejegyzés az okiraton a kiállításakor került feltüntetésre.

A felperes állítása szerint a felek között takarékbetéti szerződés jött létre, míg az alperes arra hivatkozott, a takarékbetétkönyv részjegy-okmányként került kiállításra a felperes tagsági viszonyának létrejöttékor. A felek előadása tehát egyező volt abban, hogy közöttük 2006. január 30. napján megállapodás jött létre, annak minősítése tekintetében tért el az álláspontjuk.

A Ptk. 207. § (1) bekezdése akként rendelkezik, a szerződési nyilatkozatot jogvita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel, a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett.

A szerződési nyilatkozat értelmezésére két megoldás létezik, a nyilatkozási elv és az akarati elv. Az akarati elv a nyilatkozó fél akaratából indul ki, a másik pedig abból, hogy az akaratot a nyilatkozat fejezi ki, tehát ezen van a hangsúly. A Ptk. 207. § (1) bekezdése - korrekciókkal - a nyilatkozási elvet fogadja el. A nyilatkozat értelmezése

során a törvény három szempontnak tulajdonít jelentőséget: a szavak általánosan elfogadott jelentésének, az eset összes körülményének és a nyilatkozó feltehető akaratának. Ha a felek szakszerűtlen, hibás jogi terminológiát használnak, jogilag tévesen minősítik a közöttük kialakult jogviszonyt, az esetben a bírói gyakorlat egyértelmű abban, hogy a jogviszony minősítése, a szerződések jellegének megítélése szempontjából nem annak elnevezése, hanem tartalma az irányadó (BH 1981/12/510., BH 1974/9/357. számú jogeset). A fentiek alapján a bíróság a felek között létrejött megállapodást annak tartalma, a felek akaratára és az eset összes körülményei alapján vizsgálta.

A Ptk. a bank és hitelviszonyokról szóló XLIV. fejezetében szabályozza a takarékbetét-szerződést (Ptk. 533. - 535. §). A takarékbetétekre vonatkozóan szabályozást tartalmaz az 1989. évi 2. tvr. (továbbiakban: Tvr.) is.

A takarékbetét-szerződés alapján a pénzüintézet köteles a betéttestől takarékbetétkönyv vagy más okmány ellenében pénzt átvenni és annak összegét a szerződés szerint visszafizetni (Ptk. 533. § (1) bekezdés). A pénzüintézet a takarékbetét után a betét elhelyezés idejére kamatot fizet (Ptk. 533. § (3) bekezdés). A takarékbetét után járó kamat minden év december hó 31. napján esedékes (Tvr. 12. § /2/ bekezdés). Takarékbetétet névre szólóan lehet elhelyezni (Ptk. 533. § (2) bekezdés).

A takarékbetét-szerződés megkötésekor a betétről kiállított okmány a betét összegét, az időtartamot, kamatot és az egyéb feltételeket okiratként bizonyítja, ezért kifizetést csak az okirat birtokában lehet kérni, ezáltal a takarékbetét hitelviszonyt testesít meg.

Pf.IV.20.091/2013/3.szám

A szövetkezetekről szóló 2006. januárjában hatályos 1992. évi I. törvény 43. §(Sztv.) rendelkezése szerint, a részjegy tagsági jogokat testesít meg, belépéskor a tag az alapszabályban meghatározott számú és összegű, de legalább egy részjegyet jegyezhet, mely részjegyek csak azonos összegűek lehetnek. A részjegy nem átruházható és a szövetkezet adózott eredményéből részesedésre jogosít (52-53. §). A tagfelvételi kérelemről az alapszabályban meghatározott szervezet dönt, melyről a belépni kívánó személyt tájékoztatni kell. A tagsági viszony a felvételről szóló határozat meghozatalának időpontjára visszamenő hatállyal jön létre akkor, amikor a tag a részjegy összegét befizette (43. §). A 2006. július 1. napjától hatályos, szövetkezetekről szóló 2006. évi X. törvény

ugyanezen rendelkezéseket tartalmazza a részjegyre vonatkozóan azzal, hogy a 44. § /2/ bekezdésében tételesen felsorolja, a részjegyen fel kell tüntetni a szervezetet nevé, székhelyét, a tag nevé, lakhelyét, a tag által vállalt és teljesített vagyoni hozzájárulás összegét, a részjegy kiállításának időpontját, a kiállításra jogosult aláírását.

A fentiek értelmében a takaréket és részjegy két egymástól lényegesen különböző jogot testesít meg, míg a takaréket hitelviszonyhoz, a részjegy tagsági viszonyhoz kapcsolódik.

Az alperes állította, hogy a felperes a szervezet tagjává vált, melyet az támaszt alá, hogy a szervezet tagnyilvántartásában szerepel. Erre vonatkozóan okiratot azonban nem csatolt.

Az Sztv. 44. §-a szerint a szervezet a tagokról nyilvántartást köteles vezetni, amely - az ellenkező bizonyításáig - igazolja a tagsági viszony keletkezésére, fennállására és megszűnésére vonatkozó adatokat.

Az Sztv. 44. §-ának rendelkezéséből következik, amennyiben az alperes a tagnyilvántartását csatolta volna, azzal szemben is helye lenne ellenbizonyításnak. A felperes állítása szerint a szervezetben tagsági jogviszonnyal nem rendelkezett, ilyen kérelmet nem terjesztett elő, így a Pp. 164. § /1/ bekezdése szerint az alperest terhelte annak igazolása, hogy a felperes a szervezet felé tagfelvételi kérelemmel élt, azt az üzletszabályzatban rögzítettek szerint az igazgatóság jóváhagyta, erről a közgyűlés, illetőleg a felperes tájékoztatása megtörtént. Az alperes érdemi ellenkérelmében akként nyilatkozott, hogy a tagfelvétellel kapcsolatos dokumentumokat, ezen belül az igazgatósági határozatot az alperes dokumentációi között nem lelte fel.

Ahogy azt az elsőfokú bíróság részletesen kifejtette, a szervezeti törvény kógensen szabályozza a taggá válás folyamatát, a szervezeti tagsági jogviszony csak a törvényben és az alapszabályban meghatározott módon jöhet létre. E szabályozás kifejezett döntést, határozathozatalt kíván meg a tagfelvétel kérdésében, ráutaló magatartással a tagsági viszony nem jöhet létre (Pécsi Ítélőtábla Gf.V.30.137/2007/4., Legfelsőbb Bíróság (Kúria) Cgf.II.31.068/2007/5. számú határozata). A perben az alperes nem tudta bizonyítani azon állítását, hogy a felperes a szervezet tagjává kívánt válni, és a tagjává vált. Mivel az Sztv. 52. §-a szerint részjeggyel kizárólag a tag rendelkezhet, így tagsági jogviszony létrejöttének hiányában nem lehet arra következtetni, hogy az alperes által kiállított dokumentum részjegy dokumentumként minősülne.

- 10 -

Miként arra az elsőfokú bíróság helyesen rámutatott, az alperes számviteli nyilvántartása sem igazolja azon álláspontját, hogy a tagnyilvántartásában a felperes szerepelt. Arra a PSZF vizsgálat megállapításai is utaltak, hogy az alperes nem vezetett elkülönített részjegy- és tagnyilvántartást.

Az alperes által kiállított okiratról megállapítható, hogy a Ptk. 533. § (1) bekezdésében írt takaréket-szerződés lényeges tartalmi elemeit tartalmazza, azaz a pénzintézet a betéttestől a pénz átvételekor a takaréketkönyvet kiállította, az átvett összeget a takaréketkönyvben feltüntette, azon rögzítésre került, hogy a lekötési idő egy év, és fix 3,5 % mértékű kamatra jogosít.

A Ptk. 533. § (3) bekezdése szerint a pénzintézet a takaréket után a betét elhelyezés

idejére kamatot fizet ki.

A fix kamat kikötése a felek közötti megállapodás takarékbetét-szerződés jellegét erősíti, ugyanis az Sztv. 53. § (2) bekezdése szerint, bár a részjegy a szövetkezet adózott eredményéből részesedésre jogosít, azaz hozamot biztosít, azonban a hozam mértéke mindig az előző évre vonatkozóan készített mérleg adatain nyugszik, azaz fix összegben előre nem állapítható meg.

Ezen túlmenően a csatolt takarékbetétkönyvből megállapíthatóan a 2006-2008. évre számított hozam januárban került kifizetésre, ami szintén a jogviszony takarékbetét-szerződés jellegét erősíti, figyelemmel arra, hogy a Tvr. 12. § (2) bekezdése szerint a takarékbetétek után járó kamat minden év december 31. napján esedékes, míg az osztalékról szóló döntés a takarékszövetkezetben az előző évi mérlegbeszámoló elfogadásakor születhet (Sztv. 53. § (2) bekezdés, új Sztv. 51. § (4) bekezdés). A mérlegbeszámoló 2007. május 4-én, illetve 2008. április 28-án került elfogadásra az alperes küldöttgyűlésein, így 2007. januárjában és 2008. januárjában az osztalék kifizetésére nem kerülhetett sor.

Az alperes állította, hogy osztalék-előleg kifizetése történt januárban, azonban arra vonatkozóan adat nem áll rendelkezésre, hogy ezt a hozamot osztalék-előlegként fizették ki, ezt a takarékbetétkönyv nem tartalmazza, 2007. januárra a kifizetésről az alperes pénztárbizonylatot nem csatolt, a 2008. januári kifizetési pénztárbizonylat pedig osztalékról és nem osztalék-előleg kifizetéséről szól. Az alperes az osztalék-előlegre vonatkozó határozatot nem csatolt.

A szerződés takarékbetéti jellegét erősíti az is, hogy az alperes előadása szerint 2007-ben 3,5 %, ezt követően minden évben 5,75 % került osztalékként elfogadásra. Ennek ellenére a takarékbetétkönyvben rögzített „hozam” évente 3,5 % mértékben került jóváírásra.

Emellett a kiállított okirat a befizetett összeget, valamint a hozamot összesítve és görgetve tartalmazza soronként, mely szintén a betéti jellegét erősíti.

A laikus pénzügyi ismeretekkel nem rendelkező felperestől - ahogy erre az elsőfokú bíróság rámutatott - nem várható el, hogy a takarékbetétkönyv kiállításakor észlelje, abban olyan bejegyzés található, amely a takarékbetétkönyv ezen jellegét megváltoztatja. A takarékbetétkönyv generációk óta alkalmazott és különösen vidéki közösségekben elterjedt megtakarítási forma. Arra a „nagyösszegű részjegy”, illetve „osztalék” bejegyzések nem alkalmasak, hogy a takarékszövetkezettel, mint pénztárbizonylattal a bizalmi elv alapján létrejött jogviszonyt gyökeresen megváltoztassák.

- 11 -

Pf.IV.20.091/2013/3.szám

A jogviszony megváltoztatására az sem alkalmas, hogy a takarékbetétkönyv kiállításával egyidejűleg az arra történő befizetési jogcímről a pénztárbizonylatot az alperes „nagyösszegű részj. jegyzés” jogcímen állítja ki. Nem fogadható el az alperes hivatkozása azért sem, mert általa sem vitatottan kibocsátotta és használta a felperes által az iratokhoz csatolt takarékszövetkezeti részjegy megnevezésű okmányt is, így az alperessel jogviszonyban álló személyek számára ez a két különböző formájú és megnevezésű okirat tette egyértelművé, hogy az elhelyezett összeg milyen célokat szolgál.

Az ítéletábra a fentiek egybevetésével az alperes által kiállított okirat tartalma, az eset összes körülményei és a felek akaratának figyelembevételével - az elsőfokú bíróság

ítéletében foglaltakkal egyezően - megállapította, hogy a felek között takarékbetét-szerződés jött létre.

A felperes hivatkozott arra, hogy a takarékbetétkönyvben szereplő bélyegzőlenyomat, mely szerint a takarékbetétkönyv az OBA által nem biztosított, jogellenesen került a takarékbetétkönyvbe.

A Hpt. 99. § (1) és (2) bekezdése szerint, az alap által nyújtott biztosítás a betétek számától és pénznemétől függetlenül kiterjed minden olyan betétre, amelyet 1993. június 30-át követően állami garancia nélkül az alapan tagssággal rendelkező hitelintézetnél helyeztek el. A Hpt. 100. § (1) bekezdése tételesen felsorolja, hogy az alap által nyújtott biztosítás, mely személyek betéeteire nem terjed ki, ezen felsorolásban szereplő személyek közé a felperes azonban nem tartozik. A Hpt. 100. § (2) bekezdése rögzíti továbbá, hogy az alap által nyújtott biztosítás nem terjed ki az olyan betétekre, amelyekre a betétes a szerződés szerint a szerződéskötés időpontjában elhelyezett azonos nagyságú és lekötési idejű betétekhez képest jelentősen magasabb kamatot, vagy más vagyoni előnyt kap, valamint az olyan betétekre, amelyről bíróság jogerős ítélettel megállapította, hogy az abban elhelyezett összeg pénzmosásból származik, továbbá amelyet nem Európában, vagy az Európai Unió, illetve a gazdasági együttműködés és fejlesztési szervezet tagállamainak törvényes fizetőeszközeiben helyeztek el.

Figyelemmel arra, hogy a Hpt. 100. §-ában foglalt körbe a felperes által elhelyezett betét nem tartozik, így a 99. §-ban foglaltak alapján az Országos Betétbiztosítási Alap által nyújtott biztosítás a felperes betéeteire is jogszabály erejénél fogva kiterjed, ahogyan ezt a takarékbetétkönyv 16. pontja helyesen rögzíti is.

A Ptk. 228. § (3) bekezdése szerint az érthetetlen, ellentmondó, jogellenes vagy lehetetlen feltétel semmis. Az ilyen feltétellel kötött szerződésre a részleges érvénytelenség szabályait (239. §) kell alkalmazni. Miután az OBA biztosításának fennálltára vonatkozóan a takarékbetétkönyv ellentmondó kikötéseket tartalmaz, továbbá a bélyegzőlenyomatban szereplő kikötés jogellenes, a bíróság megállapította, hogy a kikötés semmis, mely a megállapodás Ptk. 239. § (1) bekezdésében foglaltak szerinti részleges érvénytelenségét eredményezi.

- 12 -

A fentiekre tekintettel az ítélőtábla az elsőfokú bíróság mindenben helytálló ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése, Pp. 254. § (3) bekezdése alapján helybenhagyta a rendelkező részben szereplő szövegezésbeli pontosítással.

Az ítélőtábla utal arra, hogy a felperes az alperessel kötött más takarékbetéti szerződése alapján már kapott térítést az OBÁ-tól, az a felszámolásra tartozó kérdés, hogy jelen betéti szerződésből - a 100.000 Euró összeghatár miatt - a felperes milyen összeg megtérítésére jogosult.

Az alperes fellebbezése eredményre nem vezetett, ezért a felperes részére a Pp. 78. §-ában foglaltak alapján másodfokú eljárási költség fizetésére köteles, az ügyvédi munkadíj mértékét a bíróság a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pont, valamint (5)

bekezdésben foglaltak alapján határozta meg.

Az alperes tárgyi illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt fellebbezési eljárási illeték viseléséről az ítéltábla a Pp. 78. §-a és a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése, 15. § (1) és (3) bekezdése alapján határozott.

Szeged, 2013. május hó 9. napján

Dr. Mányoki Zsolt sk.
a tanács elnöke

Dr. Gaálné dr. Jobbágy Ildikó sk.
előadó bíró

Dr. Kiss Gabriella sk.
táblabíró